

HALI DOKUMALARINDA TASARIM

Semra KILIÇ KARATAY¹

ÖZ

Tasarım, insan gereksinimlerini karşılamayı amaçlayan, genel görünüm, fonksiyonellik, teknoloji ve üretim gibi yüksek düzeyde yenilik getirici özelliklere sahiptir. Karmaşık gibi görünse de özünde disiplinli bir olgudur. İşaret etmek, planlamak, resmetmek, bir model veya şekil vermek anlamlarının karşılığı olarak kullanılır. Halı dokumalarının tasarım aşamalarında da bir amaç vardır. Halı deseni hazırlarken belli başlı yöntem ve kuralları vardır. Halı deseninin kompozisyonunu oluştururken geometrik, bitkisel ve hayvan figürlü, Manzaralı Motifler, Sembolik Motiflerden yararlanırız. Dokumalarda kullanılan malzeme tasarımda en büyük yardımcı olarak kabul edilir. Tasarıma başlamadan önce dokumanın neye, niçin ve nasıl olacağı hakkında araştırma yapılmaktadır. Yapılan literatür taraması ve araştırma ile halı kilim tasarım yöntemleri, halı kilim desen hazırlama tekniklerinin tarihi geçmişi, kompozisyon tasarımı, desen araştırma, desen tasarımı, halı deseni hazırlama yöntemleri, motiflerin özellikleri ve motif çoğaltma yöntemleri bilgi toplanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tasarım, Halı, Teknik, Yöntem

---

¹Aksaray Üniversitesi, Güzelyurt MYO, Geleneksel El Sanatları Bölümü semra.kilic(at)hotmail.com

DESIGN IN WEAVINGS CARPETS

ABSTRACT

Design has a high level of innovative features such as overall appearance, functionality, technology and production aimed at meeting human needs. It seems to be complicated, but it is essentially disciplined. It is used as a countermeasure to mean, to plan, to depict, to give a model or shape. The carpet weavings have a purpose in the design phases. There are certain methods and rules when preparing carpets. While creating the composition of the carpet design, we use geometric, vegetal and animal figures, motifs with a view, symbolic motifs. Before the design begins, research is being done on what, why, and how the tissue will be. Literature search and carpet rug design methods with research, Carpet kilim pattern preparation techniques, history of composition, composition design, pattern research, pattern design, carpet pattern preparation methods, motif features and motif reproduction methods are collected.

Keywords: Design, Carpet, Technical, Method

Kılıç Karatay, Semra. "Halı Dokumalarında Tasarım". *ulakbilge* 6. 22 (2018): 341-354

Kılıç, Karatay, S. (2018). Halı Dokumalarında Tasarım. *ulakbilge*, 6(22), s.321-354.

Giriş

Tasarım kavramı günümüzde insanı ilgilendiren her alanda etkisini hissettirmekte olup, modern yaşamın bir gerekliliği haline gelmiştir. Günümüzde moda olgusu bütünlüğünde etkisini daha çok hissettiren tasarım kavramı, yaratıcılık ve işlevselliğin aynı potada eritilmesiyle ortaya konmaktadır. Tasarım kavramında, tekstil gibi kullanım amaçlı, endüstriye yönelik ürünlerin tasarımında ürünün işlevselliği birinci derecede önem taşıyor görünse de kişisel beğenilerin ön plana çıktığı ve de kişiye özel tasarımların ağırlık kazandığı günümüzde yaratıcı süreç, özellikle estetik öğeler açısından daha fazla önem taşımaktadır. Kaldı ki, yaratıcı süreç ürünün işlevselliği üzerinde de etkili olmaktadır. Zira, işlevselliğin boyutu ürünün kullanım alanını doğru yerine getirmenin ötesine çıkmıştır. Geçmişten günümüze değişim ve gelişim göstererek gelen kültür, ülke, yöre ve kişisel farklılıklar işlevselliğin sınırlarını genişletmiş, estetik öğelerle iç içe bir hal almasına neden olmuştur (Önlü, 2004:86).

Yaratıcılık bir ürün değil, bir süreçtir ve belli bir amaca yöneliktir. Yaratıcı eylem sürecinde tasarımcı, çevresinde var olan ve yaratma olgusunun ortaya çıkmasına yardımcı olacak tüm kaynakları kullanmak ve onlardan yararlanmak zorundadır. Yaratıcılık eğitim yoluyla geliştirilebilir. Eğitimle yaratıcılığın ortaya çıkabilmesi için bireylere bilgi ve becerinin yanında yaratıcılık için gerekli özgürlüğün ve cesaretin de verilmesi gerekir (Oyman,2004:49).

Tasarım, yaratıcılığı ve problem çözümünün her ikisini de bünyesinde barındıran bir süreçtir. İstenilen amaca cevap veren bir düşünceyi ifade eder. Anlaşılabilir bir bütünün parçalarının organizasyonudur. Belli bir amaca hizmet etmesi için, malzeme ve biçimden oluşan bir bütündür. Bir tasarlama eylemi sonucunda beliren ve asıl yapıtın gerçekleştirilmesi sırasında yönlendirici olan proje, çizim, maket vs. ürünlerin tümüdür (Sözen, Tanyeli, 2003; 231).

Tasarım sürecinde ortaya konan ürün belirli bir amaca hizmet etmeli, bilinçli bir düşünce sonucu ortaya çıkarak işlevsel olmalı, alışılmışın ötesinde ve daha önce hiç yapılmamı ya da benzerlerinden çok farklı bir görsellikte, kendine has bir özellik taşımalıdır. Çalışma ya da ürün yaratı içermelidir. Sanat yapıtlarında estetik nitelik ve buna bağlı olarak özgün olma koşulu ön planda olmasına rağmen, tekstil gibi kullanım amaçlı olan ürünlerin tasarımında işlevsel olma zorunluluğu, eş değer bir öneme sahiptir. Kullanım amacıyla seri olarak üretilmedikçe, söz konusu yapıt, malzemesi tekstil olan, estetik değerlerle bezeli özgün bir sanat objesinden başka bir şey olmayacaktır (Ergür,1989: 41).

Kullanıma yönelik ürünlerde işlevsellik büyük öneme sahip olmakla birlikte, tıpkı sanat yapıtlarında olduğu gibi yaratıcılık da aynı öneme sahiptir. Gerçekte, düşündüğümüzde, yaşantımızı içeren her alanın özünü yaratı oluşturur. Var olduğumuzdan buyana, bizi ilgilendiren her alanda meraklı oluşumuz yaratıcılığın bir göstergesidir. Yaratıcılık merak demektir. Kişisel girişim gerektirir. Dışa açıktır. Katılığı kabul etmez. Bağımsızlık ve özerklik demektir. Yaratıcılık tasarımla bağdaştırıldığında, yaratıcılıkta ürünün değeri başkalarının beğenisinde değil, kendi özündedir. Yargı kaynağı ürünün kendisidir. Önemli olan yaratıcı özümü doyuracak bir şey yaratabilmektir. Yaratıcılık, yeni ve geçerli fikirlerin yaratılmasıyla sonuçlanan bir düşünce sürecidir (Küçükerman, 1996: 63).

Yaratıcılık içeren, açmak gerekirse, diğerlerinden farklı olan, hissedilmeyeni ortaya koyan, farkındalık içinde olabilecekleri önceden tahmin ederek tasarlanan düşünce gerçekleştirilirken, bir amaca erişebilmelidir. Bu da işlevsellikle bütünleşir. Çağımızda iyi bir tasarım kolaylık demektir. Farklı kültürlere, ülkelere, yörelere ve kişiye, yani belirlenen hedef kitleye hitap edebilmek demektir. İyi bir tasarım estetik tasarım ve işlevselliğin başarılı birlikteliğinin sonucudur. Onlara yeni bir anlam yükleyerek, şekil vererek özdeki işlevini yerine getirmesini sağlamalıdır. (Önlü, 2004:87).

Tasarımcının gerçek anlamda yaratıcılığını kullanabilmesi ve özgün tasarım için, ilk eskizleri kendisinin yapması gerekli bir koşul haline gelmiştir. Tasarım belli bir aşamaya gelince, bilgisayara aktarmak daha avantajlıdır. Eskiden, elle belli bir sürede ancak bir veya iki tasarım yapılabilirken, bilgisayarlı uygulamalarla bu sayı 3 veya 4'lere kadar çıkabilmektedir. Yazılımın, çalışma aşamasında, modelin arasından motif çıkartma veya ekleme, büyütme, küçültme gibi değişikliklere de olanak sağlaması ayrı bir avantaj olarak ortaya çıkmaktadır(Ekinci, 2008:49).

2. Halı Kilim Desen Hazırlama Tekniklerinin Tarihi Geçmişi

Osmanlı İmparatorluğu zamanında çok gelişmiş olan kitap sanatında, minyatür, tezhip ve cilt örneklerini biçimlendiren nakkaşlar, halı desenlerini de hazırlamışlar ve dokutturmuşlardır. Türk halı sanatı tarihi içinde Gördes halıları, renk ve desen bakımından Osmanlı saray halılarının geleneğini 16. yy 'da Batı Anadolu bölgesinde sürdüren halı merkezlerinden birisidir (Meğer 2010:4).

2.1. Halı Tasarımı

Latineden gelen Design kelimesinin sözlük anlamı, bir plan ya da eskizi yapmak üzere zihinde canlandırmak; biçim vermek ya da üretilmek üzere zihinde canlandırılan bir plan ya da bir şeydir (Beyazıt,1994:8).

Dizayn kelimesi Türkçede, tasarı, tasarım veya tasarlama gibi sözcüklerle karşılanmakla birlikte anlam olarak daha fazlasını içermektedir. Ayrıca dizayn, bir çizim veya model olarak akılda tutulan ya da ortaya konulan geliştirilmiş bir plan veya tasarı da olabilir. Dizayn, bir fikri sanat yönünden veya sistem yönünden ifade etmek ya da o fikri somut olarak boyutlandırabilecek şekilde ifade İFADE etmektedir(Gürer,1990:7).

Tasarlama, genelde insanın hazır olarak bulduğu doğa varlığına, insanın kendi manevi varlığını katması demektir. Platona göre ise; sanatçının ve el işçisinin ortaya koyduğu ürünler, ister plastik ürünler, ister edebiyat ürünleri, ister el becerisine dayalı ürünler ve isterse endüstri ürünleri olsunlar, duyarın hakim olduğu bir dünyaya duygu ve düşüncelerin aktarılmasıyla meydana gelirler. İnsanın duygu ve düşüncelerini maddi bir varlığa, taşa, toprağa, sese, boyaya aktarmasıyla meydana gelen, ancak doğa dünyasında var olmayan tüm sanat ve zanaat yapıtları tasarlanmış ürünlerdir (Tunalı,2004:51).

Halı tasarımlarında öncelikle yapılacak dokumanın özellikleri belirlenir. Örneğin dokuma bir yöreye mi ait veya modern özgün bir çalışmamı ve yahut reproduksiyon bir çalışmamı olup olmayacağı belirlenir. Halı tasarımlarında yapılacak olan tasarım desinatörün veya dokuyucunun kendinin belirleyeceği daha sonra da onun üzerinde yapılacak çalışmanın kalitesi, düğüm sayısı, en ve boy tel sayısını belirlemesi ile devam eder.

Günümüz halı tasarımlarında gelenekselden daha fazla olarak özgün kompozisyonlara önem verilmektedir. Bunun nedeni ise gelişen teknolojiyle birlikte arz ve talep, müşteri memnuniyeti gibi sebeplerden kaynaklanmaktadır. Örneğin doğa resimleri, göze hitap eden bir nesne, bitkisel veya geometrik, hayvan figürlü veya müşterinin isteği üzerine dokuma deseninde kompozisyonu oluşturmaktadır.

Fotoğraf 1. Nuhun Gemisi ipek halısı (Kılıç Karatay 2017).

3. Kompozisyon Tasarımı

Kompozisyon, sanat ürününü oluşturan öğelerin belirli düzen bağıntıları içinde bir araya getirilmesi sonucu ortaya çıkan yapıttır. Halı deseni de motiflerin belirli düzen bağıntıları içinde bir araya getirilmesi ile oluşan bir kompozisyonudur (Aytaç, 2001:61).

3.1. Kompozisyon İlkeleri

Bir kompozisyonda amaçlanan uyumlu bir bütün oluşturmak ve bu bütüne dikkat edilerek kompozisyon hazırlandığında çalışma başarılı olacaktır.

- **Tam tekrar:** Biçimlerin büyüklük küçüklük biçim, renk ton derecesi dokularının bütünüyle aynı olması ve bunların eşit aralık ve aynı yönde kullanılması ile tam tekrar oluşur(Aytaç, 2001 s:64).

Fotoğraf 2. Tam tekrar (Kılıç Karatay 2017).

- **Tekrar:** Biçimlerin büyüklük, biçim, renk, ton derecesi ve dokularının bütünüyle aynı olmasına karşılık aralık ya da yönlerinin değişik olarak yerleştirilmesiyle tekrar elde edilir(Aytaç, 2001:64).

Fotoğraf 3. Tekrar (Kılıç Karatay 2017).

- **Değişken tekrar:** Birbirlerinin aynı olmakla birlikte aralarında küçük farklar olan biçimlerin bir arada yerleştirilmesiyle ortaya çıkan değişken tekrarı olup çoğunlukla halı tasarımlarında kullanılmaktadır.

Fotoğraf 4. Değişken tekrar (Kılıç Karatay 2017)

- **Aralıklı Tekrar:** Birden fazla motif ya da biçim, belirli aralıklarla birbiri ardına yerleştirilmesi ile meydana gelen tekrar çeşididir.

Fotoğraf 5. Aralıklı tekrar (Kılıç Karatay 2017).

3.2. Uygunluk

İki ya da üç boyutlu cisimler arasında ortak veya yaklaşık benzerliklerin bulunmasına uygunluk denir. Uygunluk biçim, ölçü, renk, değer, doku vb. yönlerden oluşur. Bunların biri ya da birkaçı bir arada olabilir. Uygunluk, cisimlerin fiziksel

yapılarında olabileceği gibi onların karakterinde, esinlendikleri anlamda ve hizmet beraberliklerinde de olabilir.

3.3. Zıtlık

Motifler arasında biçim, büyüklük, renk, ton derecesi, doku, yön ve aralık gibi özelliklerden herhangi birisi bakımından ortaklık ya da yakınlık olmaması ve bunlar arasında düzensizlik oluşması durumuna denir.

3.4. Birlik

Türlü motiflerin bir araya gelerek dengeli bir bütün oluşturmaları ile birlik doğar. Birbirine zıt motifler dahi kompozisyonu oluştururlarken bir uyuşma ve düzen içinde olmalıdır. Nasıl bağlanırsa bağlansınlar, motifler bir bütün oluşturacak biçimde düzenlenmelidirler. Ortaya çıkan bu bütünün değeri, ayrı ayrı motiflerin değerinden daha üstündür (Aytaç, 2001:67).

3.5. Egemenlik

Kompozisyonda kullanılan öğelerden birinin ya da bir grubun diğer öğelere göre üstünlük sağlamasıdır. Egemenliğin en çok anlaşılan ve en çok kullanılan şekli ölçü egemenliğidir. Halı tasarım çalışmalarında bazen renk, bazen motif egemen olabilir.

3.6. Denge

Bir kompozisyonu oluşturan motifler, renkleri ton dereceleri, dokuları, yönleri, aralıkları ve büyüklükleri bakımından karşılaştırıldıklarında genel bir denge hissedilmelidir. Bir kompozisyon üzerinde dengesizlik oluşturan kısımların yeri, rengi, ton derecesi, dokusu, yönü, aralığı, büyüklüğü gerektiği kadar değiştirilmeli ya da diğer boşluklara denge sağlayıcı yeni motifler yerleştirilmelidir (Aytaç, 2001:67).

3.7. Koram

İki zıt ucu uygun basamaklarla birbirine bağlayan, iki uç arasında bir düzene bağlı olarak geçiş sağlayan düzenlemedir.

3.8. Renk

Işığın nesneye çarpması ve bazı ışınların yansması sonucu gözümüzde oluşan duyumlardır. Desende renklendirme ve renk uyumu önemli bir unsurdur çıkar (Aytaç, 200:77).

4. Desen Araştırma

El dokuma halılar birer sanat ürünü görüntüsü içinde genellikle yaşadığımız mekânlara serdiğimiz yaygı türleridir. Dokumalar üzerindeki desenler halk kültürünü yansıtan bir belgedir. Her bölgenin kendine özgü desen özelliği vardır ve zamanla değişen teknolojiye bağlı olarak değişim gösterebilir.

Desen hazırlama hazırlanacak olana desenin; yöresi, kimliği, kalitesi, atkısı ve çözgüsünün özellikleri tam bilinmesi gerekmektedir. Halılara millî bir özellik kazandıran unsur, onların desen karakteri olması ise diğer önemli bir özelliğidir. Dokumalarda kullanılan desenler her milletin kendi kültüründen gelenek ve göreneklerinin bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Dokumaları günlük hayatta kullandığımız yer yaygılarından ayıran en büyük özelliktir.

Halı ve kilim tasarımlarında talep, malzeme ve istenilen yörenin özellikleri ön planda tutulmalıdır. Tasarımı yapılacak dokumanın kalitesi ve kullanım alanı da dikkat edilmesi gereken bir başka husustur. Tasarım ve ilkeleri bilinerek işlem basamakları takip edilmelidir.

5. Desen Tasarımı

5.1. Stilizasyon (Yalınlaştırma, Üsluplaştırma)

Stilizasyon yöntemi; canlı ya da cansız varlıkların yalınlaştırma, üsluplaştırma yöntemi ile tasarımda sık kullanılan yöntemlerden birisidir. Nesne, karakterine bağlı olarak, amaca uygun biçimde yalınlaştırılır. Böylece nesnenin karakteri daha yalın, daha anlamlı ortaya konmuş olur.

5.2. Modernizasyon

Geçmişte yapılmış değerli olarak kabul edilen ürünlerin yaşanılan çağın teknik olanaklarına, gereksinimlerine beğeni ve anlayışlarına göre karakterini bozmadan yeniden düzenlenmesi ya da biçimlendirilmesine modernizasyon denir.

• Modernize Yaparken Dikkat Edilecek Noktalar:

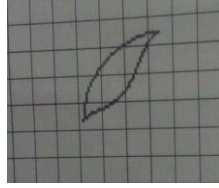
- Desenin ayırt edici özelliklerini incelemek
- Günün beğeni ve anlayışını yansıtmak
- Amaca uygun olarak deseni hazırlamak
- Kullanılacak araç gereç ve teknik olanakları göz önünde bulundurmak
- Desenin karakterini bozmamak (Aytaç, 2001:101).

6. Halı Deseni Hazırlama Yöntemleri

Fotoğraf 6. Kareli desen kağıdı (Kılıç Karatay 2017).

- Halı desenleri hazırlarken desen kompozisyonu doğrudan doğruya kareli kağıdın yüzüne çizilebilir ve kareleme işlemi yapılır.

Fotoğraf 7. Çizilen motifin karelenmesi (Kılıç Karatay 2017)

-Karelenen motif renklendirilir.

Fotoğraf 8. Motifin renklendirilmesi (Kılıç Karatay 2017).

Fotoğraf 9. Bilgisayarda desen çizimi(Kılıç Karatay 2017).

6.1. Desen Hazırlama İşlem Basamakları

- Dokunacak halının ölçülerini belirlenir.
- Tezgahta daha önce dokunmuş halılarda 10 cm yataydaki ve 10 cm dikeydeki düğüm sayılarını belirlenir.
- Elde bulunan ipleri veya bulunabilecek ip renklerini belirlenir.
- Halı kompozisyonu ya $\frac{1}{4}$ şeklinde rapor olarak veya $\frac{1}{2}$ çeyrek olarak kareli desen kağıdında hazırlanır.
- Halıda kenar bordürü olacaksa bordür simetri olarak yahut ta tam tekrarlı olan motiflerden elde edilen kompozisyon çalışması olabilir.
- Halının zemininde kompozisyonda motifler yan yana sıralanabilir, ortası göbekli kenarları serpmeye veya köşe motifli ortası göbekli olabilir.

7.1. Geometrik Motifler

- Çizgi (Düz, eğri, zikzak)
- Nokta
- Üçgen
- Dikdörtgen
- Kare
- Daire

- Beşgen
- Altıgen
- Sekizgen
- Yıldız

7.2. Bitkisel Motifler

- **Ağaç motifleri:** Selvi, salkım söğüt, hayat ağacı,
- **Yaprak motifleri:** Asma, çınar, sarmaşık, gül yaprağı, yonca,
- **Çiçek motifleri:** Lale, karanfil, gül, sümbül, top çiçekler, üzerlik, mine, zambak, sarmaşık çiçekler, tomurcuklar,
- **Meyve motifleri:** Elma, üzüm, nar,
- **Dal motifleri:** Düz, kıvrımlı, zikzak dallar, helezonlar, filizler,

7.3. Manzaralı Motifler

Ev, bahçe, ağaç, kemer, sütun motifleridir

7.4. Sembolik Motifler

İbrik, kandil, avize, el, tarak kaplan postu benekleri, eli belinde, pıtrak, cami, ev, bahçe, muska, bayrak (sancak) tuğra

8. Motiflerin Özellikleri

Halıların üzerinde gördüğümüz desenlerin motifleri, yüzyılların kültürel birikimi sonunda özdeyişler haline gelmiştir. Halının üstündeki her motifin, her desenin bir adı, bir anlamı bulunmaktadır. Halıyı satan kişi halı motiflerinin adını ve anlamlarını anlattığında dokumanın cazibesini artırmış olacak ve alıcı için de bir anlam kazanacaktır. Bir halıya baktığımızda üzerindeki renkler ve motifler bir şeyler anlatmak ister gibidir. Anadolu insanı hüznelerini, dertlerini, sevinçlerini düğüm düğüm, renk renk halılarda anlatır. Tabiatın güzelliklerini halısı ile ölümsüzlüğe ulaştırır.

9. Motif Çoğaltma Yöntemleri

Dokumada yer alan ve değişik bölümlere ayrılan ve her bir bölümün yer aldığı kompozisyon çalışmasına desen denir. Deseni oluşturan motifler farklı ebatlarda birbirine uygun ve birbirini tamamlayacak şekilde kompozisyonda yer alır.

Halı deseni çalışılırken motiflerin ve kompozisyonun çizilmesi için eskiz kağıdı (parşömen) ya da ince aydıngeer kâğıdı kullanılabilir. Çoğu kez, aynı motiften birden fazla kullanmak gerekebilir. Bu durumda yarı saydam olan eskiz kâğıdı ya da aydıngeer kâğıdı motifin üstüne yerleştirilip çizilebilir. Çizilen motifler, çevrelerinden kesilerek, genel kompozisyonun çizildiği eskiz kağıdı ya da aydıngeere uygun biçimde yerleştirilip, bantla sabitleştirilir.

Motif, kâğıdının arkasından yumuşak bir kurşun kalem ile geçilip, başka bir kâğıdın üstüne konularak ve motif çizgilerinin üstünden tükenmez kalem ile çizilerek de çizilebilir.

Sonuç

Halı, yüzeyinde görünen deseni ile yaşadığımız ortamlarda kullandığımız bir eşya olmanın yanında bir sanat ürünü değerini de taşır. Geleneksel el dokusu halılarımızda genel olarak üslûplaştırılmış motiflerle desen uygulanırken, bütünüyle soyut renk lekeleri ile ya da geometrik motifler ile oluşan desenler de uygulanmıştır. XV. yüzyılın sonuna doğru Avrupalı ressamaların tablolarında, geometrik desenli Anadolu halıları resmedilmiştir. Bilinen temel geometrik biçimler, halı desenini oluşturacak motifler, renkli karton ya da kâğıtlara çizilip kesilerek, ayrı ayrı parçalar bir araya getirilerek kompozisyon araştırması yapılabilir. Geometrik biçimler eskiz kâğıdına ya da ince aydıngeer kâğıdına çizilip, çevrelerinden kesilerek, halı deseni büyüklüğündeki eskiz kâğıdına çizilmiş olan taslağın içine yerleştirilip yapıştirılarak da desen elde edilebilir. Halı desenleri tasarımlarında dokumalar belli standartlara göre yapılır. Hiçbir tasarım kendiliğinden olmayıp her tasarımın oluşumunda dikkat edilmesi gereken kurallar olduğu bilinmektedir. Duygumu, düşüncemi, acımı yada sevincimi, ürünün amacını doğru yansıtabildim mi? Dokuma tasarımları genellikle günümüz modern teknolojsi ile uyum içindedir.

Özgün bir şekilde üretim yapabilen tasarımcı yaratıcı düşünceye sahip demektir. Bu nedenledir ki, bir tasarımcı yaratı sürecinde tasarımın her aşamasını paralel bir düzende yürütmek için açık ve net bir biçimde düşünebilmelidir. Çünkü yaratı çok yönlülük ve farkındalık ister. Yaratıcı kişinin çevresinde olup bitenlere karşı duyarlı, genel algılaması kuvvetli, detayları görebilen analizci bir göze sahip olması gerekir. Yaratıcılık karşılaşma ile ortaya çıkar ve karşılaşma merkez olarak alınırsa anlaşılabilir. Yaratıda, tasarımcı ile karşılaştığı obje arasında bir ileti söz konusudur. Obe yaratıcı kişiyi tasarımcıyı harekete geçirir. Kendi yaratıcı iç potansiyelleri sayesinde karşılaştığı objelerden seçim yapar. Bu seçimi zihninde şekillendirerek düşünceye dönüştürür.

KAYNAKLAR

Aytaç, İ. Çetin,(2001)*Halı Deseni Tasarımı*, Ankara

Bevlin, Elliott Marjorie, (1977), *Design Through Discovery*, Holt Rinehart and Winston, Newyork.

Beyazıt, Nigan (1994) *Endüstri Ürünlerinde ve Mimarlıkta Tasarlama Metotlarına Giriş*, İstanbul

Ekinci, Özlem, (2008) *Tekstilde Tasarım Üretimi Ve Tasarımcı Profili*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi Ankara, Gazi Üniversitesi,2008

.Gürer ,Prof.Dr. Latife,(1990), *Temel Tasarım*, İstanbul

Küçükerman, Önder,(1996) *Endüstri Tasarımı / Endüstri İçin Ürün Tasarımında Yaratıcılık*, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul

Megep, (2000) *El Sanatları Teknolojisi*,Ankara

Sözen, Metin, Tanyeli, Uğur,(2003) *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*, Remzi Kitabevi, İstanbul

Makale ve Bildiriler

Oyman, N.Rengin Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi, Güzel Sanatlar Fakülteleri, Geleneksel Türk El Sanatları Bölümü Halı -Kilim - Eski Kumaş Desenleri A.S.D. Eğitiminde Yaratıcılık Ve Tasarım Olgusu

Önlü Nesrin, Tasarımda Yaratıcılık Ve İşlevsellik Tekstil Tasarımındaki Konumu, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Yıl 4 Cilt 3 Sayı